

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

27 1

MIECZYŚLAW POŻARYSKI (1875—1945)

Mieczysław Pożaryski urodził się 1 X 1875 r. w Warszawie. Był synem Władysława, ziemianina, uczestnika powstania styczniowego 1863 r., późniejszego urzędnika bankowego w Poniewieżu na Żmudzi. Początkowo uczył się w rządowej szkole realnej w Poniewieżu, gdzie ukończył sześć klas. W 1891 r. powrócił do Warszawy i tu złożył w n.r. egzamin maturalny. W latach 1892—1897 studiował na Wydziale Mechanicznym Instytutu Technologicznego w Petersburgu, uzyskując dyplom inżyniera technologa. Przez następne dwa lata kontynuował studia na Wydziale Elektrotechnicznym Wyższej Szkoły Technicznej w Darmstadtzie (Niemcy), które ukończył z dyplomem inżyniera elektryka.

Po powrocie do Warszawy w 1899 r. pracował początkowo przez dwa lata jako elektryk w Tow. Akc. Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej. Już w tym czasie rozpoczął pracę dydaktyczną, która okazała się jego prawdziwym powołaniem. Przez wiele lat prowadził wykłady z elektrotechniki w Szkole Mechaniczno-Technicznej H. Wawelberga i S. Rotwanda oraz na kursach organizowanych przez Tow. Kursów Naukowych. Od 1900 r. związany był również z Warszawskim Instytutem Politechnicznym, początkowo jako laborant, a od 1902 r. jako asystent w Katedrze Elektrotechniki. Jednocześnie należał do grona najwcześniejszych organizatorów i animatorów środowiska elektryków polskich. Od 1899 r. był aktywnym członkiem Stowarzyszenia Techników w Warszawie. Uczestniczył w kolejnych zjazdach techników polskich we Lwowie (1910) i Krakowie (1912).

Wakacje letnie 1915 r. M. Pożaryski spędził na Wileńszczyźnie. Stamtąd wyjechał do Moskwy jako pracownik Warszawskiego Instytutu Politechnicznego, ewakuowanego nieco wcześniej w głąb Rosji. W Moskwie podjął pracę zawodową w fabryce elektrotechnicznej „Dynamo”, jednocześnie zaczął wykładać w miejscowym gimnazjum polskim. Brał udział w pracach Polskiego Koła Naukowego.

Na krótko przed odzyskaniem niepodległości przez Polskę powrócił do Warszawy, gdzie związał się z Politechniką Warszawską (PW). Od 1 IX 1918 r. pracował na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki (BMiE), początkowo jako wykładowca, od 11 V 1919 r. jako profesor nadzwyczajny, a od 1 VIII 1920 r. jako profesor zwyczajny. Po dokonany w czerwcu 1921 r. podziale Wydziału BMiE związany był nieprzerwanie z Wydziałem Elektrycznym, na którym kierował Katedrą i Zakładem Elektrotechniki Ogólnej, a w pewnym okresie również Zakładem Urządzeń Elektrycznych. W latach akad. 1921/22—1924/25, 1934/35—1935/36 i 1937/38—1938/39 piastował godność dziekana tego wydziału.

Aż do 1939 r. prowadził wykłady i ćwiczenia z podstaw elektrotechniki, z maszyn i urządzeń elektrycznych oraz z prądów szybkozmiennych zarówno na swoim wydziale, jak i na wydziałach: Inżynierii Ładowej, Inżynierii Wodnej, Mechanicznym i Che-

micznym. Zapoczątkowane przez niego wykłady z teorii prądów szybkozmiennych stały się załącznikiem wyłonienia na Wydziale Elektrycznym specjalności: radiotechnika. Prof. M. Pożaryski wykształcił i wychował na uczelni liczną kadre elektryków, w tym wielu późniejszych profesorów wyższych uczelni technicznych w Polsce. Z racji serdecznego, niemalże ojcowskiego stosunku do studentów był uwielbiany przez młodzież akademicką, która pieszczotliwie zwała go «dziadkiem». Oprócz zajęć w PW wykładał on również w innych warszawskich szkołach wyższych i średnich oraz na licznych kursach zawodowych. Miał niezwykły dar przystępnego i zajmującego prowadzenia wykładów, które potrafił przystosować do każdego poziomu nauczania.

W dorobku naukowym prof. M. Pożaryskiego znajduje się kilkanaście książek oraz wiele artykułów fachowych. Najważniejsze z jego prac to: „Podstawy naukowe elektrotechniki łącznie z zasadami pomiarów” (1915), „Pomiary elektryczne w technice” (1928), „Maszyny elektryczne i prostowniki” (1930) oraz „Teoria prądów szybkozmiennych” (1931). Był współautorem publikacji „Słownictwo elektrotechniczne polskie” (1932). Był też redaktorem naczelnym *Przeglądu Elektrotechnicznego* (1921—1926) i *Wiadomości Elektrotechnicznych* (1933—1939). Dużą popularność zyskał sobie opracowany pod jego redakcją poradnik dla praktyków pt. „Monter elektryk” (wydanie pierwsze w 1936 r.).

Osobny rozdział w jego życiu stanowi niezmiernie aktywna działalność społeczna. Prawie że nie było w Polsce międzywojennej takiej instytucji czy organizacji, związanej w jakikolwiek sposób z elektrotechniką, w której nie brałby on udziału bądź jako organizator, bądź też jako czynny współpracownik, rzeczoznawca lub doradca. M.in. był współzałożycielem Stowarzyszenia Elektryków Polskich (1919), jego pierwszym prezesem (1919—1928), wreszcie członkiem honorowym (od 1925).

Podczas okupacji wykładał początkowo w Państwowej Szkole Elektrycznej, a od połowy 1942 r. w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej, w której kierował Wydziałem Elektrycznym. Przez cały ten czas pozostawał faktycznie dziekanem Wydziału Elektrycznego PW. Brał czynny udział w tajnym nauczaniu akademickim. Po upadku powstania warszawskiego trafił do Grodziska Mazowieckiego. Wkrótce po wyzwoleniu Warszawy podjął trud uruchomienia na nowo Wydziału Elektrycznego PW, m.in. zwołał 12 IV pierwszą po wojnie Radę Wydziału. Wycieńczony chorobą i przeżyciami ostatnich miesięcy zmarł nagle 22 IV 1945 r. w Grodzisku Maz. Był odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Polonia Restituta (1936). Prochy prof. M. Pożaryskiego spoczywają na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie (142-V-27). W 100 rocznicę jego urodzin Stowarzyszenie Elektryków Polskich ufundowało medal pamiątkowy imienia M. Pożaryskiego, przyznawany za wybitne osiągnięcia w dziedzinie elektryki.

230-2-85-3

Opracowała Elżbieta Dudzińska